

Hartolan kunta
kunta@hartola.fi

Viite: Lausuntopyyntö 28.3.2024

Asia: Aurinkorannan ranta-asemakaavan muutos ja kumoaminen, ehdotusvaihe

Suunnittelu/kaava-alue sijoittuu Hartolan taajaman kaakkoisosaan Jääsjärven rannalle Koukkuniemeen (kiinteistöille 81-401-1-3450, 81-401-1-3451 ja 81-401-1-3207). Hartolan kunnan ja yksityisen maanomistajan välinen kiinteistökauppa edellyttää voimassa olevan ranta-asemakaavan muuttamista tai kumoamista. Luonnosvaiheesta kaavamuuosalueella on laajennettu kiinteistölle 81-401-1-3207. Kaavaluonnosvaiheessa alueella oli vain yksi kiinteistö. Kaavaehdotusvaiheessa kiinteistöjä on kolme.

Pyydettyä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää asiakohdan hankkeesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Museo suoritti kaava-alueen maastotarkastuksen toukokuussa 2022 luonnosvaiheen aluerajojen mukaisesti. Suunnittelu/kaava-alueeseen kuului pelkästään saari. Ehdotusvaiheessa suunnittelu/kaava-alueella on laajennettu siten, että siihen kuuluu myös mantereella sijaitseva kiinteistö 81-401-1-3207 AURINKORANTA. Tästä johtuen, toisin kuin kaavaselostuksen kohdassa 4.3. *Kulttuuriympäristö* (sivu 10) annetaan ymmärtää, muinaisjäännöksiä ei ole koko alueen osalta selvitetty, eivätkä tiedot alueen muinaisjäännöksistä ole ajan tasalla: Viimeksi tarkastamaton osa kaava/suunnittelualueesta on ollut osa arkeologisen inventoinnin kohdealuetta vuonna 2003 (*H. Poutiainen 2003: Hartola. Arkeologinen täydennysinventointi*), eli sen osalta muinaisjäännostiedot ovat vanhentuneet. Lisäksi kiinteistön 81-401-1-3207 AURINKORANTA eteläpuolella sijaitsee kivikautinen asuinpaikka (muinaisjäännostirekisterin tunnus *Koukkuniemi B 81010025*), joka löydettiin vuonna 2002 suoritettussa Aurinkorannan ranta-asemakaava alueen muinaisjäännostien inventoinnissa (*T. Sepänmaa 2002: Hartola, Aurinkorannan ranta-asemakaava alueen muinaisjäännostien inventointi*, s. 7.) Muinaisella rantavallilla sijaitsevaa muinaisjäännostikohdetta ei ole rajattu eikä sen rajausta tarkistettu (pistemerkintä on noin 20 metriä suunnittelualueen rajasta). Rantavalli jatkuu kiinteistölle 81-401-1-3207 ja on mahdollista, että asuinpaikka tai osia siitä sijaitsee myös tällä alueella, jolle tullaan tulevaisuudessa rakentamaan. Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää kivikautisen asuinpaikan tarkastusta osana kaavahanketta ja tarkastuksen tietojen huomioonottamista hankkeessa maankäyttö- ja rakennuslain sekä muinaismuistolain edellyttämällä tavalla. Koska kyse on varsin pienestä alueesta ja siten lyhyestä tarkastuksesta, voi museo pyynnöstä suorittaa tarkastuksen virkatyönään kevään/alkukesän 2024 aikana.

Arkeologisen inventoinnin voi tilata myös haluamallaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internet-sivuilta (kohta: *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*).

Tarkastuksen/inventoinnin on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset niin kenttätyön, dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta. Raportti suoritetusta inventoinnista on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi/hyväksyttäväksi ennen sen liittämistä kaava-aineistoon.

Museo muistuttaa kaavoittajaa jo toistamiseen siitä, että muinaisjäännösten (esihistoriallisten ja historiallisten) selvittämisen tarve ja muinaisjäännösrekisterin tietojen ajantasaisuus on syytä selvittää jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kaavahanketta ja myös silloin, jos suunnitelmissa on käynnissä olevan hankkeen kaava-alueen laajentaminen. Tämä luo pohjan hankkeen sujuvalle etenemiselle.

Museo myös huomauttaa Hartolan kuntaa välinpitämättömästä, vähintäänkin moitittavasta toiminnasta. Aurinkorannan ranta-asemakaavahankkeen osana teetetyssä muinaisjäännösselvityksessä todetaan kiinteistöllä 1-401-1-3110 sijaitsevan muinaismuistolain (295/1963) suojaama kiinteä muinaisjäännös, kivikautinen asuinpaikka, joka tulee ottaa huomioon ennen kuin rakennuslupaa myönnetään. Sen alue tulee joko tutkia pelastuskaivauksella, jonka myötä alue voidaan vapauttaa rakentamiselle tai sitten asuinpaikan rajausta tulee määritellä koekaivauksella ja sen myötä suojella (*T. Sepänmaa 2002: Hartola, Aurinkorannan ranta-asemakaava alueen muinaisjäännösten inventointi*, s. 7.). Näin ei ole kuitenkaan toimittu, vaan kiinteistölle on myönnetty rakennuslupa välittämättä kyseisestä kiinteistöllä sijaitsevasta muinaismuistolain suojaamasta kohteesta. On mahdollista, että kivikautinen asuinpaikka on ainakin osittain tuhoutunut kunnan kyseenalaisen toiminnan seurauksena. Tapahtunut on oikeudellisesti jo vanhentunut, vastaisuudesta kunnan on syytä kuitenkin ottaa huomioon tällaisen toiminnan mahdolliset oikeudelliset seuraukset.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Museo viittaa lausuntoonsa kaavamuutoksen luonnosvaiheesta 11.4.2022, ja toteaa, että museon lausunnossa esittämät asiat on huomioitu kaavan ehdotusvaiheessa rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta. Museolla ei ole näiltä osin huomautettavaa kaavaehdotukseen.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Esko Tikkala
tutkija	Roosa Ruotsalainen

Tiedoksi: Museovirasto, Hartolan kunta, Hämeen ELY-keskus